

Prefață la ediția din 2005

Mi se pare că a trecut atât de mult timp de când scriam editorialele ce aveau să devină cartea cu titlul *Să-L cunoaștem pe Dumnezeu*. Și în termenii naturali ai scurgerii vieții așa și este. Cartea, în prima ei ediție, a apărut în urmă cu mai bine de treizeci de ani, iar editorialele au început să apară cu zece ani înainte de aceasta. Marea Britanie era altfel în acei ani: pe unele linii de lung parcurs încă mai puteau fi văzute trenuri cu aburi, toate bicicletele aveau apărători de noroi și sonerii, televizorul încă era un lux, computerul era necunoscut omului de rând, și la fel și islamul. Și eu eram altfel pe-atunci: tânăr englez evanghelic, în plină efervescență și cu dorința de a schimba lumea, credeam că era realist să sper că în timpul vieții mele Dumnezeu îi va aduce din nou la Sine pe creștini, în masă, și la fel și bisericile, printr-o reîntoarcere la Biblie și Evanghelie. Parcursul acesta însă a fost mai lung decât am anticipat, și s-a pierdut teren, după cum s-a și câștigat. Astăzi mă ancoroz în gândul că Dumnezeu rămâne același, chiar dacă lumea se schimbă.

Când am fost solicitat să scriu acea serie de articole destinate unui cititor ideal pe care religiozitatea îl irită, dar care dorește sincer să-L cunoscă pe Dumnezeu, m-am simțit însuflețit de un asemenea proiect. Articolele căpătau formă fără vreun efort deosebit, pe măsură ce la fiecare etapă a elaborării lor mă întrebam, „Care este următorul lucru pe care să-l spun cititorului meu ideal?“, și următorul, și tot așa, astfel că de la bun început am avut sentimentul că mă aflam angajat într-o lucrare creștină de adâncă semnificație. La început nu am văzut acea serie de articole ca pe o carte, și prima editură căreia i-am prezentat-o a respins-o; spre uimirea mea însă ea a devenit o carte de creștere spirituală pentru întreaga lume creștină, un material de studiu pentru cercurile evanghelice și devoționale, precum și pentru pregătirea membrilor bisericilor, și o binecuvântare pentru tot felul de oameni

al căror profil nu se potrivea deloc celui al cititorului meu ideal. În prezent dețin un dosar voluminos plin cu scrisori de mulțumire pe care le păstrez ca pe o comoară. A lui Dumnezeu să fie gloria.

Să-L cunoaștem pe Dumnezeu însă nu a rămas necriticată. Două dintre critici care mi se par cele mai semnificative, și care vin amândouă din partea susținătorilor a ceea ce are cartea fundamental, sunt, prima, că aceasta nu conține și un capitol despre sfințenia lui Dumnezeu, cel mai important dintre toate atributele lui Dumnezeu, cum este considerat, și a doua, anume că după cele șapte pagini alocate Trinității, cartea continuă „ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat“ (am citat) – subînțelegându-se astfel că Trinitatea dumnezeiască mai degrabă rămâne marginală decât să devină centrală în tot ceea ce urmează. Cu tot respectul, cred că ambele critici greșesc prin aceea că se concentrează pe cuvinte mai degrabă decât pe fapte. Dați-mi voie să explic.

Să citezi din tine însuși, știi, este privit ca un defect, dar când vine vorba despre sfințenia lui Dumnezeu nu pot să nu citez ceea ce am scris despre acest subiect în cartea mea *God's Words*:

Când despre Dumnezeu se spune că este „sfânt“, ideea care se transmite este aceea de dumnezeire și, în mod particular, de acele calități ale dumnezeirii care pun în evidență superioritatea infinită a lui Iehova triunic asupra omenirii, atât în ceea ce privește puterea cât și desăvârșirea Sa. Cuvântul „sfânt“ Îl descrie pe Dumnezeu ca situându-se deasupra și separat de om, o ființă de o natură diferită, situată într-un plan mai înalt al existenței. Termenul concentrează atenția omului asupra tuturor acelor lucruri din Dumnezeu care fac din El un obiect adecvat al venerației, închinării și fricii reverente, iar acest lucru servește la a le reaminti creaturilor Lui omenești cât de păcătoase și stricate sunt. Astfel el arată, în primul rând, infinita măreție și putere a lui Dumnezeu, în contrast cu micimea și neputința noastră, bărbați și femei; în al doilea rând, el arată hotărârea Sa de a-și menține dreapta stăpânire, oricât de multă rezistență și opoziție ar întâmpina – o hotărâre care face sigur faptul că orice păcat își va primi în cele din urma pedeapsa pe care o merită.

Cred că pot spune fără să greșesc că toate aceste aspecte ce țin de ființa lui Dumnezeu sunt pe deplin clarificate în capitol după capitol din

Să-L cunoaștem pe Dumnezeu, chiar dacă nu există un capitol dedicat anume sfințeniei lui Dumnezeu.

În ceea ce privește Trinitatea, nu știu ce cred criticii mei că ar mai fi trebuit să fac după ce am explicat că Dumnezeu este atât *Ei* cât și *El*, și că niciodată nu ar trebui să ne gândim la unul fără mai mulți, și nici invers, ca să nu riscăm să cădem în unitarianism sau triteism. Ceea ce fac însă este ca în tot restul cărții să arăt cum cei trei lucrează ca o echipă, un trio sau un terțet cu un singur scop, și anume mântuirea noastră și desăvârșirea Bisericii, iar a proceda în acest fel mi se pare în continuare a fi cel mai bun și scriptural mod de a aborda lucrurile.

Odată cu înaintarea în vârstă am găsit și cuvântul potrivit pentru a descrie ce fac eu în *Să-L cunoaștem pe Dumnezeu*. Cuvântul acesta este catehizare; iar eu sunt un catihet. Slujba catihetului este să explice adevărurile, precum și răspunsurile la acestea, care formează identitatea unui creștin, și de a aplica aceasta direct la viața oamenilor ca evanghelist, păstor, consilier, învățător și sprijinitor, potrivit cu semnificația pe care acest adevăr o are în viața celor pe care îi învață. Întocmai cum unul dintre personajele lui Molière se bucură când află că toată viața lui a vorbit în proză, și eu mă bucur să descopăr că am fost toată viața un catihet, cu toate că abia de curând mi-am dat seama de asta. *Să-L cunoaștem pe Dumnezeu* este un catehism – poate chiar catehism plus.

Vechiul mod de lansare la apă a unei corăbii era de a sparge o sticlă de șampanie de prora ei și a ura, „Dumnezeu să binecuvânteze această corabie și pe toți cei ce vor străbate mările cu ea.“ Astfel că acum spun și eu, „Dumnezeu să binecuvânteze această nouă ediție a *Să-L cunoaștem pe Dumnezeu* și pe toți cei în ale căror mâini va ajunge.“

J. I. P.

Regent College, Vancouver
Ianuarie 2005

Cuvânt înainte

Așa cum bufonii tânjesc să joace în Hamlet, la fel am dorit și eu să scriu un tratat despre Dumnezeu. Cartea aceasta este totuși altceva. Dimensiunile ei ar putea sugera o tentativă de tratat, însă oricine o va considera ca atare va fi dezamăgit. Este cel mult un șirag de mărgele: o serie de mici studii asupra unor subiecte mari, dintre care cele mai multe au apărut pentru prima dată în *Evangelical Magazine*. Ele au fost concepute ca mesaje separate, însă acum sunt prezentate împreună, deoarece par să se contopească într-un singur mesaj despre Dumnezeu și viața noastră. Scopul lor practic explică atât selectarea anumitor subiecte, cât și omiterea altora, precum și modul în care sunt tratate.

În *A Preface to Christian Theology*¹, John Mackay ilustra două tipuri de interes pentru problemele creștine, descriind câțiva oameni pe balconul unei case spaniole care privesc la trecătorii de pe drum. Cei din balcon aud discuțiile dintre trecători și li se pot adresa; pot critica drumul pe care merg drumeții; sau pot discuta chestiuni referitoare la drum, cum de există și dacă poate duce undeva, ce s-ar putea vedea de-a lungul lui din diferite unghiuri și așa mai departe; dar ei sunt doar spectatori și problemele lor sunt doar teoretice. Călătorii, dimpotrivă, se confruntă cu probleme care, deși au latura lor teoretică, sunt în mod esențial practice – probleme de genul „pe ce drum să apuc“ sau „cum faci practic“, probleme ce reclamă nu numai cunoaștere, ci și decizie și acțiune.

Cei din balcon și drumeții se pot gândi la aceleași lucruri, dar problemele lor diferă. Astfel, de pildă, în ce privește *răul*, problema celui din balcon este de a găsi o explicație teoretică pentru compatibilitatea existenței răului cu suveranitatea și bunătatea lui Dumnezeu, pe când problema călătorului este de a stăpâni răul și de a-l transforma în ceva bun. Sau, referitor la *păcat*, cel din balcon se întreabă dacă firea

1 Prefață la teologia creștină

păcătoasă a omului și stricăciunea personală sunt credibile, pe când călătorul, cunoscând păcatul din interior, întreabă ce speranță există pentru eliberare.

Să luăm problema *Dumnezeirii*: în timp ce spectatorul din balcon se întreabă cum anume un singur Dumnezeu poate fi trei Persoane, ce fel de unitate există acolo și cum anume cei trei care sunt una pot fi Persoane, călătorul ar vrea să știe cum să arate respectul, dragostea și încrederea cuvenită față de aceste trei Persoane care acum lucrează împreună pentru a-l aduce din păcat la slavă. Și am putea continua tot așa. Cartea aceasta este pentru călători și discută problemele cu care se confruntă ei.

Convingerea de la baza cărții este că rădăcina neputinței bisericii de astăzi este, în bună parte, necunoașterea lui Dumnezeu – necunoaștere nici a căilor Lui, nici a practicării comuniunii cu El. Două curente neinspirate par să fi produs această stare de lucruri.

Primul curent constă în *conformarea gândirii creștine după spiritul modern*, adică a spiritului care produce gânduri mărețe despre om, lăsând loc doar unor gânduri mărunte despre Dumnezeu. Viziunea modernă asupra lui Dumnezeu este de a-L ține la distanță, dacă nu a-L nega cu totul; ironia este că înșiși creștinii contemporani, preocupați de menținerea practicilor religioase într-o lume nereligioasă, au lăsat ca Dumnezeu să fie îndepărtat. Unii oameni cu clarviziune, sesizând aceasta, sunt tentați să se retragă din biserici, dezgustați parcă, pentru a-L căuta pe Dumnezeu pe cont propriu. Și nici nu-i putem condamna, căci oamenii bisericii care privesc spre Dumnezeu, ca să spunem așa, prin celălalt capăt al telescopului, reducându-L astfel la proporții de pigmeu, nu pot spera să ajungă altceva decât creștini pigmei, iar oamenii cu clarviziune vor, firește, ceva mai mult. Apoi, gândurile despre moarte, veșnicie, judecată, măreția sufletului și consecințele de durată ale deciziilor temporale sunt departe de contemporanii noștri și este trist că biserica creștină, în loc să-și ridice glasul pentru a aminti lumii ce a uitat, și-a format obiceiul de a bagateliza subiecte de acest fel. Însă aceste capitulări în fața spiritului modern sunt o adevărată sinucidere pentru viața creștină.

Al doilea curent este *derutarea gândirii creștine de către scepticismul modern*. Timp de mai bine de trei secole, drojdia naturalismului din

concepția Renașterii a funcționat ca un cancer în gândirea occidentală. Arminienii și deiștii secolului al XVII-lea, ca și socinienii din secolul al XVI-lea, au ajuns să nege, împotriva teologiei Reformei, că Dumnezeu conduce lumea în mod direct sau complet, iar de atunci teologia, filosofia și știința s-au unit pentru a menține această negare. Ca urmare, Biblia a ajuns ținta unui tir intens și, împreună cu ea, multe evenimente marcante din istoria creștinismului. Adevărurile fundamentale ale credinței sunt puse la îndoială. A fost într-adevăr Dumnezeu cu poporul Israel în pustia Sinai? A fost Isus ceva mai mult decât un om foarte spiritual? Oare minunile din Evanghelie au avut într-adevăr loc? Nu cumva Isus cel descris în evanghelii este în mare parte un personaj imaginar? – și așa mai departe.

Dar asta nu e totul. Scepticismul față de revelația divină și originea creștinismului a produs un scepticism și mai larg, care abandonează orice idee despre unitatea adevărului și, odată cu ea, orice speranță pentru o cunoaștere umană unificată; astfel că acum e normal și obișnuit să se presupună că între convingerile mele religioase și cunoștințele mele științifice despre lucrurile exterioare mie nu există nici o legătură, de vreme ce Dumnezeu nu este „acolo“, în lume, ci doar „aici“, în psihicul meu. Incertitudinea și confuzia despre Dumnezeu, care marchează epoca noastră sunt mai rele ca oricând, de la încercarea teosofiei gnostice de a înghiți creștinismul, în secolul al doilea.

Se spune deseori astăzi că teologia este mai puternică ca oricând și, în ce privește valoarea academică a cantității și calității cărților publicate, poate e adevărat; însă în sarcina ei fundamentală de a ține biserica legată de adevărurile Evangheliei, de mult nu a mai fost teologia atât de neputincioasă și neîndemânică. În urmă cu nouăzeci de ani, C.H. Spurgeon descria șovăielile pe care le vedea în rândul bapțiștilor cu privire la Scriptură, ispășire și destinul omului ca un „declin“; dacă ar putea urmări gândirea protestantă actuală despre Dumnezeu, cred că ar descri-o ca „plonjeu“!

„Stați în drumuri, uitați-vă și întrebați care sunt cărările cele vechi, care este calea cea bună: umblați pe ea și veți găsi odihnă pentru sufletele voastre“ (Ier. 6:16). O astfel de invitație face și cartea de față. Ea nu critică noile căi, decât indirect, ci mai degrabă lansează o

chemare directă la căile vechi, pe temeiul că și azi „calea cea bună“ a rămas aceeași.

Nu le cer cititorilor mei să creadă că știu foarte bine despre ce vorbesc. „Cei asemeni mie, scria C. S. Lewis, a căror imaginație întrece de departe ascultarea lor, sunt pasibili de o dreaptă pedeapsă; ne imaginăm cu ușurință stări mult deasupra celei la care am ajuns de fapt. Dacă descriem ceea ce ne-am imaginat, îi putem face pe alții, și pe noi înșine, să creadă că am și ajuns la acea stare“¹ – și astfel îi înșelăm pe ei, ca și pe noi. Toți cititorii și scriitorii de literatură devoțională ar face bine să cântărească cuvintele lui C. S. Lewis. Totuși, „fiindcă avem același duh de credință, potrivit cu ceea ce este scris: «Am crezut, de aceea am vorbit!», și noi credem și de aceea vorbim“ (2 Cor. 4:13) – și dacă ceea ce am scris aici va ajuta pe cineva, așa cum meditațiile care m-au făcut să scriu mi-au fost mie de folos, munca mea va fi din belșug răsplătită.

J.I.P.

Trinity College, Bristol
iulie 1973

1 *The Four Loves* (Cele patru iubiri), Fontana, p. 128